

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/1548/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6714203843
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6714203843.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v právnej veci navrhovateľa D. J., nar. XX. XX. XXXX, bytom B. XXX, právne zastúpeného Lion Law Partners s. r. o., Horná 32, Banská Bystrica, IČO: 36 862 461, proti odporcovi Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné námestie 13, Bratislava, v konaní o náhradu škody vo výške 2.473,73 € s príslušenstvom, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 16C/39/2014 - 109 zo dňa 30. 09. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 2.473,73 € s príslušenstvom na účet jeho právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia titulom náhrady škody spôsobenej orgánom verejnej moci, aplikujúc ust. § 3 ods. 1, § 4 ods. 1b, § 4 ods. 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 18 ods. 1, 3, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4 a § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej v texte len „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd k pasívnej legitímácii odporcu Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR uviedol, že napriek tomu, že navrhovateľ si uplatňuje nárok na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia, je možné ustáliť, že : „k pochybeniu došlo tak na strane vyšetrovateľa polície, ktorý začal trestné stíhanie, tiež na strane prokurátora, ktorý podal obžalobu, ako aj na strane okresného súdu, ktorý prvotne uznal navrhovateľa vinným, a až potom, čo krajský súd odsudzujúci rozsudok okresného súdu zrušil, oslobodil okresný súd žalobcu spod obžaloby.“ Z uvedeného vyvodil, že v danej veci nie je možné jednoznačne určiť zodpovedný subjekt za vznik škody, a teda, ani to, ktorý zo subjektov uvedených v ust. § 4 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je oprávnený konať v mene štátu. Preto je potrebné aplikovať ust. § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. vzťahujúce sa práve na situácie, v ktorých nie je možné jednoznačne určiť zodpovedný subjekt a z ktorého vyplýva, že v takýchto situáciách koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti SR. Aplikujúc ust. § 4 ods. 1 písm. l/ zákona č. 514/2003 Z. z., a vychádzajúc z právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/194/2010 dospel okresný súd k záveru, že príslušným orgánom konať v tejto veci v mene štátu je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, keď ku škode došlo v oblasti verejnej moci, ktorá patrí do pôsobnosti viacerých orgánov verejnej moci, žiadosť na predbežné prerokovanie nároku bola podaná na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky začalo konať o žiadosti o predbežné prerokovanie nároku ako prvé, a to tým, že ho posúdilo ako jemu nepatriace a postúpilo žiadosť Generálnej prokuratúre SR, ktorá tejto žiadosti napriek uplynutiu zákonnej 6-mesačnej lehote ani len čiastočne nevyhovela.

K obrane odporcu spočívajúcej v tom, že navrhovateľ nepodal v trestnom konaní sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia voči jeho osobe, a teda, nie je daný dôvod na priznanie jeho nároku z dôvodu, že nevyčerpal všetky opravné prostriedky, okresný súd poukázal opätovne na rozhodnutie

Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 171/2009 a uviedol, že v súvislosti s trvaním na dodržaní podmienky vyčerpania riadnych procesných opravných prostriedkov je potrebné upozorniť na to, že musí ísť o také prostriedky, ktoré sú dostupné a dostatočné na dosiahnutie nápravy tvrdených porušení a nie o prostriedky, ktoré sú nedostatočné a neefektívne. V prejednávanej veci mal okresný súd za to, že o takomto opravnom prostriedku (sťažnosti proti rozhodnutiu o vznesení obvinenia voči navrhovateľovi) by rozhodoval prokurátor príslušnej prokuratúry - Okresná prokuratúra Zvolen a z toho, že neskôr podal v predmetnej veci obžalobu, logicky a nespochybniteľne vyplýva, že by sťažnosť navrhovateľa ako obvineného nevybavil v jeho prospech. Za týchto jednoznačných objektívne daných okolností potom nemožno striktne trvať na splnení podmienky vyčerpania riadneho opravného prostriedku v zmysle § 6 ods. 1 zákona 514/2003 Z. z..

Následne okresný súd aplikujúc ust. § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v spojení so Zmluvou o poskytovaní právnej pomoci zo dňa 03. 03. 2011, ktorú uzavrel navrhovateľ s Advokátskou kanceláriou Lion Law partners, s. r. o., Banská Bystrica, konkrétne v zmysle bodu IV. bod 1 tejto zmluvy, priznal navrhovateľovi sumu 2.473,73 € ako sumu, ktorá predstavovala náhradu trov konania pozostávajúcu z náhrady trov právneho zastúpenia v trestnom konaní vedenom voči navrhovateľovi, teda, ktorú navrhovateľ vyplatil svojmu právnenému zástupcovi ako odmenu za poskytovanú obhajobu v trestnom konaní, dohodnutú ako tarifnú odmenu podľa počtu skutočne vykonaných úkonov právnej pomoci v zmysle ust. § 12 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „vyhláška“). Keďže žiadosť o prerokovanie nároku bola Ministerstvu spravodlivosti SR doručená dňa 01. 08. 2013, potom k márnemu uplynutiu zákonnej lehoty podľa § 16 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. došlo 01. 02. 2014 a po uplynutí tejto lehoty sa dostal odporca do omeškania. Okresný súd preto priznal navrhovateľovi spolu s istinou i príslušný úrok z omeškania aplikujúc ust. § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 ods. 1 Vládneho nariadenia č. 87/95 Z. z. .

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej 15 dňovej lehote (§ 204 ods. 1, veta prvá, O. s. p.) odvolanie odporca. Zdôraznil, že navrhovateľ sa v predmetnom konaní v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. domáha náhrady škody, ktorá mu mala byť spôsobená v dôsledku nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia vyšetrovateľa OR PZ Zvolen zo dňa 14. 10. 2010, ktorým bolo voči nemu vznesené obvinenie pre zločin ublíženia na zdraví a prečin nebezpečného vyhrážania. Následne bola dňa 13. 07. 2011 na Okresný súd Zvolen podaná obžaloba voči navrhovateľovi, o ktorej rozhodol okresný súd tak, že navrhovateľa uznal za vinného. Voči tomuto rozsudku sa navrhovateľ odvolal prostredníctvom svojho právneho zástupcu, na základe ktorého odvolania odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a navrhovateľa spod obžaloby oslobodil, lebo skutky, ktoré sa mu kládli za vinu, nie sú trestnými činmi. Odporca rozhodnutie okresného súdu nepovažuje za správne, nakoľko v konaní došlo k vadám v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h), f) O. s. p., pretože okresný súd nesprávne právne posúdil vec a odporcovi svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom.

V otázke orgánu príslušného konať v mene Slovenskej republiky, okresný súd nesprávne právne posúdil vec. Ministerstvo spravodlivosti SR v konaní nevznieslo námietku o prípadnom nedostatku pasívnej vecnej legitímácie. Existencia, či neexistencia pasívnej legitímácie štátu ako hmotnoprávneho stavu nemá nijakú spojitosť so správnym procesným označením štátu, ako účastníka konania na strane odporcu. Ministerstvo spravodlivosti SR už pred prvostupňovým súdom dostatočne odôvodnilo, prečo nie je vo veci navrhovateľa orgánom príslušným konať v mene štátu, napriek tomu však jeho argumenty okresný súd neuznal. Zdôraznil, že právna úprava obsiahnutá v § 4 ods.1 písm. a) prvý bod b) a f) je z pohľadu zodpovednostných vzťahov za škodu spôsobených v trestnom konaní úplná a vyčerpávajúca, nakoľko pokrýva všetky do úvahy prichádzajúce subjekty, ktoré vykonávajú trestné konanie. Z uvedeného dôvodu je preto záver súdu o možnej aplikácii § 4 ods. 2 pri zodpovednosti za škodu spôsobenú v trestnom konaní vecne nesprávny. Zákon č. 514/2003 Z. z. jednoznačne definuje orgány konajúce v mene štátu v § 4 ods. 1, a preto pre oblasť trestného konania aplikácia § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. neprichádza do úvahy. Ďalším nedostatkom zo strany okresného súdu je, že tento zakladá jeho príslušnosť aj tým, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody bola doručená práve Ministerstvu spravodlivosti SR. V tejto súvislosti však odporca poukazuje na skutočnosť, že uvedenú žiadosť o predbežné prerokovanie nároku bola navrhovateľom zaslaná na všetky tri uvedené orgány, a teda aj na Ministerstvo vnútra SR, Generálnu prokuratúru SR a Ministerstvo spravodlivosti SR, takže ani takéto tvrdenie nemôže obstáť. Nedôvodný je aj právny záver, podľa ktorého Ministerstvo

spravodlivosti SR začalo vo veci konať ako prvé, čo súd vyvodil z toho, že Ministerstvo spravodlivosti SR predmetnú žiadosť postúpilo Generálnej prokuratúre SR. Ministerstvo spravodlivosti SR tým, že si splnilo zákonnú povinnosť a vec žalobcu postúpilo orgánu príslušnému na predbežné prejednanie, tým nemohlo preto založiť svoju príslušnosť, keďže sa nejednalo o úkon smerujúci k vecnému prerokovaniu žiadosti. Okresný súd preto dospel k nesprávnemu právnemu záveru, ak uviedol, že navrhovateľ v návrhu na začatie konania správne označil Ministerstvo spravodlivosti SR ako subjekt oprávnený konať za štát v danej veci. Nemožno totiž opomenúť, že okresný súd následne na to konštatoval, že práve z uvedeného dôvodu námietke nedostatku pasívnej legitímácie zo strany odporcu nie je možné vyhovieť. Uvedené rozhodnutie preto nespĺňa ani atribúty § 157 ods. 2 O. s. p., pretože v tomto rozsahu, v ktorom sa okresný súd zaoberá fiktívnou námietkou odporcu o nedostatku pasívnej legitímácie je nutné považovať jeho rozhodnutie za zmätočné, vnútorne rozporné a celkovo nepresvedčivé. Uvedené je nesprávne aj z toho pohľadu, že znenie § 4 zák. č. 514/2003 Z. z. koncepcne vychádza zo zásady, že orgánom konajúcim v mene štátu je orgán, ktorý nezákonné rozhodnutie vydal, alebo ktorého nesprávnym úradným postupom škoda vznikla. Osobitne je táto zásada premietnutá pre oblasť výkonu verejnej moci, ktorou je trestné konanie. Len orgány, ktoré vykonávajú trestné konanie môžu byť zodpovedné, nakoľko len tieto orgány môžu v trestnom konaní vydať rozhodnutie, ktoré môže byť neskôr zrušené ako nezákonné. Z rozhodovacej činnosti súdov vyplýva, že súd v prípade oslobodenia obžalovaného, ako je tomu i v prejednávanom prípade odstraňuje protiprávny stav, ktorý spôsobil v trestnom konaní vyšetrovateľ vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, alebo prokurátor potvrdením tohto uznesenia a podaním obžaloby. Oslobodzujúcim rozsudkom súdu nemôže dôjsť k zásahu do práv navrhovateľa, a tým ku vzniku škody, ak týmto oslobodzujúcim rozsudkom prakticky dochádza k zrušeniu predchádzajúceho nezákonného postupu. Vzhľadom na uvedené je odporca toho názoru, že rozsudok súdu prvého stupňa vo vyššie naznačenej časti, ktorú sám okresný súd charakterizoval ako „námietku odporcu o nedostatku pasívnej legitímácie“, je nepresvedčivý, zmätočný a nepreskúmateľný, čo má za následok odňatie možnosti odporcu konať pred súdom.

Odporca sa nestotožnil ani s právnym záverom okresného súdu, ktorý jeho námietku, že nárok navrhovateľa nevznikol, pretože navrhovateľ proti uzneseniu, ktorým bolo voči nemu vznesené obvinenie, nepodal riadny opravný prostriedok - sťažnosť, nepovažoval za dôvodnú. Za pasivitu navrhovateľa nemôže niesť zodpovednosť odporca, ale on sám. Odporca síce rešpektuje názor Najvyššieho súdu SR uvedený v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo 171/2009, ktorý potvrdil, že existujú prípady hodné osobitného zreteľa, kedy v prípade namietaného nezákonného rozhodnutia nemožno trvať na vyčerpaní všetkých dostupných opravných prostriedkov zo strany osoby dožadujúcej sa náhrady škody, avšak Najvyšší súd SR v uvedenom rozhodnutí v súvislosti s výkladom pojmu „prípady hodné osobitného zreteľa“ uviedol, že vo všeobecnosti možno ustáliť, že by sa malo jednať o prípady, keď nepodanie riadneho opravného prostriedku bolo spôsobené skutkovým alebo právnym stavom, ktorý vylučoval alebo znemožňoval jeho podanie.

Okresnému súdu odporca následne vytykal, že sa jeho vznesenou námietkou zavinenia trestného stíhania zo strany navrhovateľa s poukazom na analogické použitie § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z. okresný súd nijako nezaoberal, napriek tomu, že jej odporca v rámci prednesu na pojednávaní venoval značný priestor. V tomto rozsahu považuje rozhodnutie okresného súdu za nedostatočne odôvodnené a tým, že sa v odôvodnení napadnutého rozsudku vôbec nevysporiadal s otázkou zavinenia trestného stíhania zo strany žalobcu, odňal tak odporcovi možnosť konať pred súdom.

Pokiaľ ide o priznanú náhradu škody navrhovateľovi, odporca poukázal na to, že táto náhrada trov právneho zastúpenia bola navrhovateľovi priznaná za úkony nedôvodne, pretože navrhovateľ nemá nárok na náhradu trov konania za žiadosť o predbežné prejednanie nároku v zmysle § 18 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. . Navrhol preto, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie okresného súdu zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne, alternatívne, aby tento rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k odvolaniu odporcu uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa považuje za vecne správne, pretože ak odporca tvrdí, že nie je príslušným orgánom, ktorý má v mene štátu konať, mal presvedčivým spôsobom zdôvodniť a preukázať, ktorý z orgánov má v zmysle § 4 zák. č. 513/2004 Z. z. konať v mene štátu. Navrhovateľ sa preto domnieva, že odporca sa účelovo, nad rámec zákona snaží zbaviť zodpovednosti a oddialiť plnenie nároku navrhovateľa zo strany štátu. Uviedol, že pasívne vecne legitimovaným subjektom je štát a na účely konania o náhradu škody sa

v zmysle zák. č. 513/2004 Z. z. určuje iba orgán príslušný konať v mene štátu. Napriek tomu, že nezákonným rozhodnutím je už samotné uznesenie o vznesení obvinenia na to, aby konajúcim orgánom v mene Slovenskej republiky bolo Ministerstvo vnútra SR nie je splnené kritérium podľa § 4 ods.1, písm. b) druhá časť vety nasledujúca po slove „a“. Namietal, že odporca v odvolaní poukazuje na súdne rozhodnutia, ktoré boli vydané v čase pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z. , ktorý zákon v podstatnom zmysle novelizoval práve predmetné ust. § 4 s priamym vplyvom na predmetné súdne konanie. Podľa neho nezákonnosť rozhodnutia bola nepochybné preukázaná a právne úvahy súdu korešpondujú so skutkovým stavom.

Ohľadne odporcom namietaného zavinenia navrhovateľa za vedenie trestného konania voči jeho osobe poukázal na to, že zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa štát nemôže zbaviť. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. Ak ďalej odporca namietal skutočnosť, ktorou je nepodanie sťažnosti navrhovateľa voči uzneseniu o vznesení obvinenia voči jeho osobe, okresný súd sa s touto námietkou správne vysporiadal, ak sa pridŕžoval súčasne i judikatúry v oblasti ľudských práv a poukázal na konkrétne rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, čo rovnako deklaruje dostatočné odôvodnenie právnych úvah. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), prejednal odvolanie odporcu viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h), f) O. s. p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 2 O. s. p., a to z nasledovných dôvodov :

Podľa § 21 ods. 4, vety prvej, O. s. p. za štát pred súdom koná štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu.

Odvolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že pasívne legitimovaným v konaní o náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej moci je vždy Slovenská republika bez ohľadu na tú skutočnosť, ktorý orgán Slovenskej republiky koná v jej mene. Označenie správneho štátneho orgánu v žalobe, ktorý koná za štát v rozsahu svojej pôsobnosti, nie je otázkou pasívnej legitímácie štátu v konaní, resp. s pasívnou legitímáciu štátu nesúvisí. Pasívna legitímácia je stav, ktorý znamená, že subjekt práva je nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva. K pasívnej legitímácii sa súd vyjadruje v rozhodnutí vo veci samej, vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním. Existencia či neexistencia pasívnej legitímácie štátu ako hmotnoprávneho stavu nemá nijakú spojitosť so správnym procesným označením štátu ako účastníka konania na žalovanej strane. Riadne označenie štátu ako žalovaného účastníka konania je náležitou riadneho návrhu na začatie konania. Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý bude za štát konať (§ 79 ods. 1 O. s. p.). V prípade, že účastník konania síce štátny orgán, ktorý má za štát konať, označí, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí, alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejde o vadu návrhu ani o nedostatok podmienky konania. Z ustanovenia § 21 ods. 4 veta prvá O. s. p. vyplýva, že súd je povinný - bez zreteľa na označenie obsiahnuté v návrhu - zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu a konať len s takýmto oprávneným subjektom.

Taktiež je nevyhnutné poukázať na to, že súd nie je pri posudzovaní správnosti označenia orgánu príslušného konať v mene štátu, viazaný predchádzajúcim (ne) konaním orgánov štátu pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody. Rozhodujúci je obsah žaloby, z ktorej musí byť zrejmé rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktorým mala byť spôsobená škoda. K otázke označenia, resp. určenia orgánu oprávnenému konať za štát zaujal Najvyšší súd SR právne závery, napr. v uznesení z 26. 09. 2012, sp. zn. 6 Cdo 149/2011, v ktorom uviedol, že „riadne označenie štátu, ako žalovaného účastníka konania je náležitou riadneho návrhu na začatie konania. Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý bude za štát konať“. Neoznačenie toho, kto má za štát konať, má za následok neúplnosť návrhu so súčasným vznikom povinnosti súdu pokúsiť sa o odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 O. s. p. V prípade, že účastník konania síce štátny orgán, ktorý má za štát konať, označí, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí, alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejde

o vadu návrhu ani o nedostatok podmienky konania.“ Tak ako bolo uvedené vyššie z ustanovenia § 21 ods. 4 veta prvá O. s. p. vyplýva, že súd je povinný bez zreteľa na označenie obsiahnuté v návrhu zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu a konať len s takýmto oprávneným subjektom“. Právne názory vyjadrené v tomto uznesení Najvyššieho súdu SR zastáva i odvolací súd v preskúmvanej veci.

Orgán verejnej moci, ktorý koná za štát vo veci náhrady škody spôsobenej v zmysle § 3 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. sa určuje podľa kritérií obsiahnutých v ust. § 4 ods. 1 a 2 tohto zákona.

Ak súd v konaní o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z. aplikuje alebo interpretuje ust. § 4 ods. 1 a 2 tohto zákona nesprávnym spôsobom, v dôsledku čoho za orgán verejnej moci, ktorý má konať v mene štátu považuje orgán verejnej moci, ktorý by pri zákone zodpovedajúcej aplikácii alebo interpretácii uvedeného ustanovenia za taký (v mene štátu konajúci orgán) nemal byť považovaný, ide bezpochyby o nesprávnosť, nedostatok situovaný do rámca súdom uskutočnenej aplikácie alebo interpretácie právnej normy, teda nejde o nesprávnosť procesnú, či procedurálnu, ale o nesprávnosť, ktorá spadá do rámca činnosti súdu, ktorá vyúsťuje do právneho posúdenia veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. alebo, ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo, ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že navrhovateľ si voči odporcovi uplatnil náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím. V zmysle ustálenej judikatúry sa nárok na náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo zastavením stíhania alebo oslobodením spod obžaloby, posudzuje podľa ust. § 5 zák. č. 514/2003 Z. z.. V zmysle ust. § 4 ods. 1 na úseku trestného konania, ktoré začína vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania a je zavŕšené podaním obžaloby, vykonávajú svoju pôsobnosť tak vyšetrovateľ policajného zboru, ako aj prokurátor. Nadobudnutím účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. došlo k precizovaniu orgánu, ktorý je orgánom konajúcim v mene štátu. Súdna prax totiž dospela k záveru, že pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, má rovnaké dôsledky ako zrušenie tohto uznesenia pre nezákonnosť (§ 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z.) aj zastavenie trestného stíhania; rovnaké následky vo vzťahu k zákonnosti uznesenia o vznesení obvinenia pripísala súdna prax aj oslobodeniu spod obžaloby (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 194/2010 alebo uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 145/2011).

Zodpovednosť štátu za škodu je koncipovaná ako objektívna, teda bez ohľadu na akékoľvek zavinenie. V tejto súvislosti preto platí, že ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby, treba hľadať nielen v ustanovení § 46 ods. 3 Ústavy SR, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktne dodržiavať právo v jeho ideálnej interpretácii. Na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. Zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená. Súdna prax dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, ako je tomu aj v prejednávanej príhode, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti zákonnosti začatia vedenia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania (porovnaj napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 183/2009, 4Mcd 15/2009). V dôsledku toho je nedôvodná námietka odporcu, že navrhovateľ si trestné stíhanie zaviniel sám, pretože skúmanie zavinenia poškodeného vo vzťahu k vzniku škody prichádza v zmysle § 8

ods. 6 písm. a) zák. č. 514/2003 Z. z. do úvahy len pri rozhodnutí o treste, o ochrannom opatrení, alebo o väzbe, teda nie pri uznesení o vznesení obvinenia.

Právna úprava zmenená zákonom č. 412/2012 účinná od 01.01.2013 neobsahuje prechodné ustanovenia, preto sa v zmysle princípu nepravej retroaktivity sa uplatní aj na všetky neskončené konania o náhradu škody voči štátu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. V zmysle § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. 12. 2012, konalo vo veci náhrady škody Ministerstvo vnútra SR, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ alebo poverený orgán Policajného zboru; v zmysle § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2012 konala vo veci náhrady škody Generálna prokuratúra SR, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo v správnom konaní. V zmysle § 4 ods. 1 písm. l) zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2012 konal vo veci náhrady škody orgán príslušný podľa písm. a) až písm. j), u ktorého bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku, ak ku škode došlo v oblasti verejnej moci, ktorá patrí do pôsobnosti viacerých orgánov verejnej moci. Ak žiadosť bola podaná na viacerých príslušných orgánoch ten orgán, ktorý vo veci začal konať ako prvý. Nadobudnutím účinnosti zák. č. 412/2012 Z. z., ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 514/2003 Z. z. došlo od 01. 01. 2013 k zmene, a to výslovne k spresneniu vymedzenia pôsobnosti jednotlivých štátnych orgánov v zmysle ich kompetencie konať za štát v prípadoch nárokov na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. V zmysle § 4 ods. 1 písm. a) bod 1 tohto zákona v znení účinnom od 01. 01. 2013 vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1 tohto zákona tak, ako tomu je i v tomto prípade, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti SR, ak škoda vznikla v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom, alebo ak škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu. Z dosiaľ vykonaného dokazovania však v žiadnom prípade nevyplýva, že by ku škode malo dôjsť v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom, resp. jeho nesprávnym úradným postupom. Nie je možné sa preto stožovať s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v tej časti, pokiaľ uvádza, že v danej veci nie je možné jednoznačne určiť zodpovedný subjekt za vznik škody, v dôsledku čoho aplikoval ust. § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z.. Z odôvodnenia rozhodnutia v žiadnom prípade nevyplýva, na základe akých úvah dospel okresný súd k záveru, že k pochybeniu došlo aj na strane okresného súdu, ktorý prvotne uznal navrhovateľa vinným a až potom, čo krajský súd odsudzujúci rozsudok okresného súdu zrušil, oslobodil okresný súd žalobcu spod obžaloby. Vyššie uvedené právne závery odvolacieho súdu vylučujú dôvody uvádzané v odôvodnení rozhodnutia okresného súdu, pretože ku škode na strane navrhovateľa nemohlo dôjsť v dôsledku pochybenia okresného súdu, ak tento navrhovateľa spod obžaloby oslobodil. Nie je preto zrejmé, na základe akých úvah dospel okresný súd k tomu, že „k pochybeniu došlo aj na strane okresného súdu.“

Podľa § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 koná vo veci náhrady škody Ministerstvo vnútra SR, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ policajného zboru alebo poverený príslušník policajného zboru a súčasne po 1.) prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa policajného zboru alebo povereného príslušníka policajného zboru a nepodal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu alebo po 2.) vyšetrovateľ policajného zboru alebo poverený príslušník policajného zboru nekonal na základe záväzného pokynu prokurátora.

Podľa § 4 ods. 1 písm. f) zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 koná vo veci náhrady škody Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo v správnom konaní.

V zmysle § 4 ods. 1 písm. m) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 koná vo veci náhrady škody orgán príslušný podľa písmen a) až l), u ktorého bola podaná žiadosť na predbežné prerokovanie nároku, ak ku škode došlo v oblasti verejnej moci, ktorá patrí do pôsobnosti viacerých orgánov verejnej moci; ak žiadosť bola podaná na viacerých príslušných orgánoch ten orgán, ktorý vo veci začal konať ako prvý.

V zmysle vyššie uvedených ustanovení je zrejmé, že zákonom č.412/2012 Z. z. došlo k presnejšiemu vymedzeniu oprávnenia jednotlivých štátnych orgánov konať za štát v konaní o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z. . Preto aj keď nezákonným rozhodnutím je stále uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré vydal príslušný policajt oprávnenie ministerstva vnútra konať za štát v rámci konania o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, zostala z hľadiska prejednávanej veci zachovaná len pre prípad, že prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu policajta a nepodal obžalobu. V opačnom

prípade je potrebné dospieť k názoru, že Ministerstvo vnútra SR oprávnenie konať za štát nemá, preto v prípade, že prokurátor podanú sťažnosť obvineného proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietne a následne podá obžalobu príslušnému súdu, zakladá tým oprávnenie Generálnej prokuratúry SR konať za štát v následnom konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z. z.. Prokurátor svojím aktívnym konaním, a to podaním obžaloby zachoval nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, teda aj nezákonnosť trestného stíhania hoci mu právny poriadok dáva oprávnenie konať aj inak, napr. zastaviť trestné stíhanie alebo postúpiť vec. Na uvedenom závere nič nemení ani to, že sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia navrhovateľ nepodal. K spôsobeniu škody v tomto prípade zo strany prokurátora nedochádza vydaním nezákonného rozhodnutia, ale tým, že nevyužívajúc svoju kompetenciu nezákonné rozhodnutie nezrušil, trestné stíhanie obvineného nezastavil, nepostúpil vec, teda osvojil si závery nezákonného rozhodnutia a podal na jeho základe obžalobu. Tieto kritériá považuje odvolací súd za natoľko jednoznačné, že nespôsobujú výkladové problémy, preto podľa právneho záveru odvolacieho súdu je orgánom oprávneným konať v mene štátu Generálna prokuratúra SR.

Právne úvahy okresného súdu spočívajúce v tom, že v danej veci došlo k pochybeniu nielen na strane vyšetrovateľa polície, ale aj na strane prokurátora a súčasne na strane okresného súdu, v dôsledku čoho nie je možné jednoznačne určiť zodpovedný subjekt za vznik škody, je preto vecne nesprávne.

Keďže okresný súd dosiaľ konal o návrhu navrhovateľa voči odporcovi Slovenská republika, v mene ktorej konalo Ministerstvo spravodlivosti SR, ide o vadu konania, ktorú nie je možné odstrániť postupom odvolacieho súdu, ak dosiaľ okresný súd nekonal so správnym orgánom, ktorý mal konať v mene štátu, teda s Generálnou prokuratúrou SR, a ktorý dosiaľ nebol oboznámený s prebiehajúcim konaním a ktorému skutkové, ale ani právne okolnosti tohto konania nie sú známe. Ak súd prvého stupňa dosiaľ nekonal so správne označeným orgánom, ktorý je oprávnený v mene Slovenskej republiky vo veci konať, neostávalo odvolaciemu súdu iné, ako napadnuté rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

K aplikácii ust. § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. odvolací súd poznamenáva, že zásada, podľa ktorej je poškodený povinný využiť riadny opravný prostriedok sa nevyžaduje, ak bola škoda spôsobená nezákonným rozhodnutím, ktoré je vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť, a ak bolo zrušené pre nezákonnosť príslušným orgánom a nejde o konanie, na ktoré sa vzťahujú predpisy o správnom konaní. V prejednávanom prípade prokurátor nerozhodoval o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vznesení obvinenia, keďže tento opravný prostriedok obvinený nepodal, avšak bez ohľadu na to, či predmetný opravný prostriedok podal alebo nie, došlo zo strany prokurátora k tomu, že tento voči obvinenému podal obžalobu príslušnému súdu, čím nielen že založil oprávnenie Generálnej prokuratúry SR konať za štát v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ale zároveň svojím aktívnym konaním, a to podaním obžaloby, zachoval nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, hoci mu právny poriadok dáva oprávnenie konať aj inak. Okolnosť, že by obvinený v trestnom konaní podal proti uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť, je významná len z pohľadu toho, či došlo zo strany prokurátora k jej zamietnutiu alebo nie, a od toho odvodzujúcej sa skutočnosti, na základe ktorej vzniká oprávnenie konkrétneho orgánu konať za štát (Ministerstvo vnútra SR alebo Generálna prokuratúra SR). Proti prokurátorom podanej obžalobe nemohlo zo strany obvineného dôjsť k podaniu opravného prostriedku. Odvolací súd sa preto stotožnil s právnym záverom okresného súdu v rozsahu, v ktorom poukázal na to, že v prejednávanom prípade nie je nemožnosť striktnie trvať na splnení podmienky vyčerpania riadneho opravného prostriedku v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.. Navyiac, za situácie, kedy prokurátorom, ktorý má povinnosť na zákonnosť prípravného konania dohliadať z úradnej povinnosti (§ 174 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku), obžaloba podaná bola, čím dal prokurátor najavo, svoje presvedčenie o dôvodnosti a zákonnosti začatého trestného stíhania, možno vychádzať z predpokladu, že sťažovateľova sťažnosť by úspešná nebola. (porovnaj aj rozhodnutie ÚS ČR, sp. zn. I. ÚS 1066/11). V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že podstatou uplatňovania verejnej moci v demokratickom právnom štáte je princíp dobrej viery jednotlivca v správnosť aktov verejnej moci a ochrana dobrej viery v nadobudnuté práva konštituované aktami verejnej moci, či už v individuálnom prípade plynú priamo z normatívneho právneho aktu, alebo z aktu aplikácie práva. Princíp dobrej viery pôsobí bezprostredne v rovine subjektívneho základného práva ako jeho ochrana, v rovine objektívnej sa potom prejavuje ako princíp prezumpcie správnosti aktu verejnej moci. Spôsobiť škodu za určitých okolností môže aj nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré bolo vydané in favor

poškodeného účastníka, a ktoré bolo dodatočne ako nezákonné zrušené, hoci k tomu došlo nezávisle na jeho procesnej aktivite.

Na záver odvolací súd uvádza, že súčasťou práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia je aj to, aby sa súd riadne vysporiadal so všetkými relevantnými námietkami účastníka konania. Nedostatočné vysporiadanie sa s námietkami účastníka konania spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Odôvodnenie má presvedčiť účastníkov konania, že rozhodnutie bolo výsledkom starostlivého zhodnotenia relevantných faktov, že nebolo len doprovodom vopred prijatého rozhodnutia, a že nebolo svojvoľné. Z uvedeného dôvodu je preto potrebné trvať na logickej súladnosti (bezrozpornosti) a vecnej konzistencii odôvodnenia rozhodnutia, ktoré nemôže opomenúť dôležité skutočnosti a tieto ponechať bez odpovede. Okresný súd sa napriek vyššie uvedenému s viacerými námietkami Ministerstva spravodlivosti SR prednesenými v konaní v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal. Odvolací súd sa uvedeným nedostatkom nezaoberal vzhľadom k tomu, že v konaní sa bude pokračovať s orgánom, ktorý je oprávnený konať v mene štátu - Generálnou prokuratúrou SR, ktorej prípadné námietky musí prvotne posúdiť okresný súd.

Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že rozhodnutie okresného súdu vydané na základe procesných pochybení, nesprávneho právneho posúdenia, ktorého dôsledkom je nedostatočne zistený skutkový stav, ako aj nedostatočného odôvodnenia, možno považovať za vecne nesprávne. Takýmto postupom súdu došlo aj k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom. Nedostatok dôvodov totiž zároveň robí rozhodnutie v inštančnom postupe nepreskúmateľným pre jeho neurčitost'. Vzhľadom na vyššie uvedené preto neostávalo odvolaciemu súdu iné, len rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) O. s. p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Po zrušení a vrátení veci odvolacím súdom bude úlohou okresného súdu opätovne prejednať nárok navrhovateľa so správnym orgánom, ktorý je oprávnený v mene štátu konať, a to Generálnou prokuratúrou SR, ktorá sa po oboznámení so spisom a listinnými dôkazmi v ňom obsahnutými, k návrhu navrhovateľa vyjadrí. Následne okresný súd opätovne posúdi, či boli splnené predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu, (ak k vzniku tejto zodpovednosti je potrebné súčasné splnenie troch podmienok, a to nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody), a za týmto účelom vykoná tomu zodpovedajúce dokazovanie. Pri rozhodovaní okresný súd zohľadní vyššie uvedené právne závery odvolacieho súdu a svoje rozhodnutie aj náležitým spôsobom odôvodní.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.